

Hjem > Promilleafgiftsfonden > 2014 > Ny viden > Rødkløver er ikke 'dømt ude' i økologiske besætninger

Rødkløver er ikke 'dømt ude' i økologiske besætninger

Rødkløver bidrager med 20 % højere udbytte i græsmarken sammenlignet med hvidkløver. Derfor er rødkløver fortsat et interessant valg i den økologiske græsblanding, selvom nye resultater antyder, at mælkeydelsen kan blive påvirket negativt. Promilleafgiftsfonden for landbrug

På årets Fodringsdag blev der fremlagt nogle interessante resultater vedrørende malkekøers respons på græsensilage med forskellig botanisk sammensætning. I forsøget kunne der mod forventning ikke findes en sammenhæng mellem græsblandingernes fordøjelighed og køernes ydelse. Derimod viste analysen, at et formodet stigende indhold af rødkløver i græsensilage medførte en lavere foderoptagelse og en lavere ydelse.

I forsøget blev der anvendt 1. slæt kløvergræsensilage fra 2013 baseret på 4 forskellige græsblandinger (35, 42, 45, strukturbl. m. strandsvingel). Der blev fundet en ydelseeffekt på ca. 1 kg EKM mindre, når kløvergræsensilagens andel af rødkløver steg fra 2 til 15 % af tørstof ([Se artikel her](#)). Kløvergræsensilagen indgik i en fuldfoderration med majsensilage o.a., så samlet set har rødkløveroptagelsen været ca. 1 kg ts i den ration med den højeste rødkløverandel. Den eneste forklarende variabel, der blev fundet i forsøget, var rødkløverandelen på trods af en relativt lille andel. Dette er derfor noget, der bør undersøges yderligere, især da forsøget ikke var designet til at undersøge effekten af rødkløver. Forsøget tog heller ikke højde for, at rødkløver typisk skal høstes lidt tidligere for at undgå en lavere fordøjelighed.

Rødkløver virker stærkt i et økologisk sædskifte

Op før vi dømmer rødkløver ude, som en god afgrøde i malkekvægbesætningen, bør vi se på, hvordan rødkløver fungerer i det økologiske sædskifte, og hvad den bidrager med i foderrationen. De økologiske Landsforsøg 2010 (8 forsøg, 2. brugsår, 5 slæt) viser, at udbyttet med en kløvergræsblanding med alm. rajgræs, hvidkløver og rødkløver øges med 24 % målt i kg ts sammenlignet med en kløvergræsblanding med alm. rajgræs og hvidkløver. Dog var fordøjeligheden og således også energiindholdet lavere (6,15 vs. 5,92 NE_L/kg ts) med rødkløver i græsblandingen. Dette skyldes at begge græsblandinger blev høstet på samme tid. Men på trods af det, var udbyttet målt nettoenergi NE_L pr. ha stadig 20 % højere i blandingen med rødkløver. Der er derfor en del 'foderenheder' at hente i et øget udbytte, når der er rødkløver i græsblandingen. I praksis vil landmanden optimere høsttidspunktet efter blandingen, hvorfor der vil være mindre forskel på fordøjeligheden. Har man uvandede forhold, er fordelene ved rødkløver større, end forsøgene viser på grund af bedre tørkeresistens.

Resultaterne fra Landsforsøgene 2010 viser også, at proteinindholdet blev øget fra 16 til 18 %, når rødkløver indgik i græsblandingen. Proteinet i kløver har en høj nedbrydelighed og bidrager derfor med meget PBV, så øget protein fra kløver vil passe bedst i rationer, hvor der indgår majsensilage.

For økologerne er det væsentligt at holde sig for øje, hvordan udbyttet, fordøjeligheden og proteinandelen er med de forskellige græs- og kløverarter, samt hvilket andet grovfoder der er til rådighed og kvaliteten af det. Det er vigtigt at lave en samlet afvejning, om det, man vinder på karussellen, bliver tabt på gyngen. Med andre ord så kan mark-fordelen godt gå hen og opveje en mindre ulempe på foderbordet.

Merværdi i marken dækker et eventuelt tab af ydelse

Op hvad kan man så spare i udgift til foder? Det viser tabel 1 en forenklet beregning over.

Tabel 1.

Enkel beregning af rødkløvers økonomiske værdi i foderforsyningen.

Forventet udbytte med hvidkløvergræs 6.920 FEN

Forventet udbytte med rødkløvergræs 8.270 FEN

= 1.350 ekstra FEN á en værdi på 1,47 kr./FE

Værdi: 1.985 kr./ha

Pris pr. kg EKM: 357 øre

Tab af værdi pga. ydelsesfald på 1 kg EKM pr. ko pr. dag

Lad os sige en besætning med 150 årskøer mister 1 kg EKM pr dag. Det svarer til ca. 300 kg EKM pr. ko. 300 kg EKM pr ko x 150 køer = 45.000 kg EKM x -3,57 kr. = **-160.650 kr.**

Gevinst ved at have rødkløver i græsblandingen

Hvor mange ha slætgræs har man typisk? For stor race er der 1,36 ha pr. ko, hvoraf de ca. 0,9 ha er grovfoder. Vi antager at 60 % af grovfoderarealet er med slætgræs. Dvs. 0,54 ha pr ko x 150 køer = 81 ha slætgræs der har en merværdi på 1.985 kr./ha = **160.785 kr.**

Med de givne antagelser vil merværdien i marken modsvare et ydelsestab på 1 kg EKM pr. ko pr. dag, såfremt dette skulle være rigtigt.

I Landsforsøgenes forsøg med kløvergræsensilage var råprotein-indholdet øget fra 16 til 18 % af tørstof, når rødkløver indgik i græsblandingen. AAT niveauet var ikke forskelligt (88-90 g/kg ts) mens der var en stigning i PBV fra 18 til 42 g/kg ts. I rationer med meget græs, hvor der forvejen kan blive en mangel på AAT, vil der derfor ikke være besparelser at hente ved at øge proteinindholdet med rødkløver. Derimod kan der i rationer, hvor der indgår majsensilage med højere AAT og negativ PBV, være en fordel i øget PBV fra kløvergræsandelen.

Kløvergræs med rødkløver eller hvidkløver, er oplagt i det økologiske sædskifte, da det har et lavt kvælstofbehov. Desuden har bælgplanterne en positiv effekt på køernes grovfoderoptagelse.

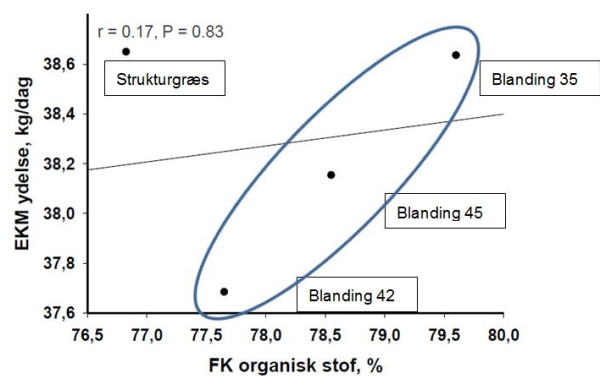
Men det er afgørende at få høstet grovfoder med den ønskede kvalitet. Her er det vigtigt, at kløvergræs med rødkløver ikke får lov til at blive for grov. Det er måske oftest her, at det går galt, når vi taler om græsmarker med høj rødkløverandel. Det kræver bedre græsmarksmanagement, og det er der mange økologiske landmænd, der kan håndtere i praksis.

Strandsvingel med lovende effekt

Fodringsforsøget peger på, at den botaniske sammensætning kan have en betydning for køerne, som ikke umiddelbart kunne forklares ved den kemiske foderanalyse. Der er derfor behov for flere undersøgelser af betydningen græs/kløverart og -sort. I forsøget indgik en blanding med en høj andel strandsvingel (strukturgræs), som viste sig at skille sig markant ud i testen. Strukturblandingen havde den laveste fordøjelighed af de 4 kløvergræsblandinger, som blev testet, men strukturblandingen viste sig alligevel mod forventning at give den højeste mælkeydelse – en ydelse der således var på samme niveau som opnået med kløvergræsblanding (bl. 35) med den højeste fordøjelighed. Kløvergræsensilagen indgik i en kompakt fuldfoderration, og det kan ikke udelukkes, at en høj blandingsgrad/lav partikelstørrelse påvirker resultatet positivt for nogle blandinger og negativt for fx blandinger med en høj andel af bælgplanter, herunder rødkløver.

Hvis man ser bort fra strukturblandingen viser forsøget en endog meget fin sammenhæng mellem fordøjelighed og ydelse i græsblandingerne, som indeholder rajgræsser/rajsvingel og kløver. Det vil derfor være interessant at få undersøgt strandsvingels fodringmæssige kvaliteter yderligere og at få gentaget forsøget, hvor blandingerne er høstet og dyrket under ens betingelser.

Figur 1 Resultater vedr. sammenhæng mellem 4 kløvergræsensilagers fordøjelighed, og malkekøernes respons i mælkeydelse (Røjen, 2014).

Klik på figuren for stor udgave

Kilder:

Oversigt over Landsforsøgene 2010. Videncentret for Landbrug, Planteavl
Røjen, 2014. Effekt af græsblanding på foderoptagelse og mælkeydelse. Fodringsdag 2014, Videncentret for Landbrug, Kvæg.